

Om Socialstyrelsens krav på innehållet i PTP-tjänstgöringen.

Socialstyrelsen följer numer betydligt noggrannare än tidigare PTP-föreskrifterna när det gäller vilka krav som ställs på innehållet i tjänstgöringen vid prövningen av legitimationsansökan. Den praktiska utbildningen inom PTP-tjänstgöringens ram ska bygga på det teoretiska innehållet i psykologexamen och ska utgöra en fördjupning, samt ge en allsidig och bred erfarenhet. Det återspeglas i Socialstyrelsens bedömningar och framgår även av följande regel i föreskrifterna:

"2 § 1st

Tjänstgöringen ska genomföras på ett sådant sätt att den ger övning och fördjupning i psykologyrket utifrån kraven som ställs för psykologexamen."

I föreskrifterna (4§) beskrivs närmare vilka moment PTP:n ska innehålla, och även dessa ska vara kopplade till examensmålen för psykologexamen. Observera dock att detta inte är liktydigt med att samtliga examensmål måste finnas med i en PTP. Vi uppfattar dock att *en rimlig del* av målen ska finnas med.

Socialstyrelsen fäster bland examensmålen så stor vikt vid momentet **behandling**, att det idag är klart att behandlingsinslag alltid ska ingå i en PTP, vilket ju egentligen även tidigare har framgått av föreskriften. Kravet på koppling mellan examensmål och föreskrift gör att samtalsbehandlingar måste genomföras med metodik som lärs ut på psykologprogrammet. Detta måste också komma till tydligt uttryck i handledarens intyg. I examensmålen anges bland annat att studenten ska "visa fördjupad förmåga att bedriva psykologisk behandling".

Hur stor del av en PTP som ska innehålla behandling finns det dock ingen riktlinje kring liksom det på förhand inte heller kan preciseras vilken form av behandling eller till vilken målgrupp den riktas. Det vi kan konstatera är att behandlingsmomenten behöver vara tillräckligt omfattande för att tillsammans med de övriga delarna av PTP:n på ett fördjupat sätt ge en allsidig och bred erfarenhet av psykologyrket. Den som är legitimerad är ju per definition "hälso- och sjukvårdspersonal" vilket gör att behandlingsmomenten får en särskild vikt.

Arbetsplatsen och PTP-handledaren behöver sätta sig in i både de nationella examensmålen för psykologexamen (Högskoleförordningen (1993:100 – Bilaga 2), och Socialstyrelsens riktlinjer för PTP-tjänstgöring (SOSFS2008:34) och genomföra en plan för PTP-tjänstgöringen utifrån en sammanvägning av dessa förordningar och föreskrifter. Vid behov kan man delvis behöva genomföra PTP:n inom andra verksamheter. PTP-handledaren behöver numera vinnlägga sig om att skriva

detaljerade PTP-tjänstgöringsintyg, med beskrivningar av den metodik som använts samt även PTP-psykologens roll vid utförandet av dem (exempelvis grad av självständighet).

Utöver detta har Socialstyrelsen inga synpunkter på inom vilken verksamhet en PTP genomförs, så länge ovan nämnda villkor är uppfyllda. Är kraven på innehållet uppfyllda såsom de beskrivits ovan finns inga hinder i sig att en PTP kan genomföras inom skolan, AO-området, privata verksamheter eller något annat. Behörighetsavdelningen bedömer således själva innehållet i tjänstgöringen oavsett inom vilket verksamhetsområde den har fullgjorts.

Sammanfattning:

- PTP:n ska ge en bred praktisk övning och fördjupning i psykologyrket med förankring i den teoretiska utbildningen.
- Det ska finnas en koppling mellan metodiken i den praktiska tjänstgöringen och den som lärs ut på psykologprogrammet, vilket måste framgå av intyget.
- Handledaren behöver vara mycket noggrann i sin beskrivning av behandlingsmomenten under tjänstgöringen.
- Det påverkar inte bedömningen i sig vilket verksamhetsområde PTP:n fullgjorts inom. Det är innehållet i tjänstgöringen som ligger till grund för prövningen.
- Om inte verksamheten kan tillgodose de krav som föreskrifterna ställer på innehållet, kan PTP:n delvis behöva fullgöras i en annan verksamhet.

Högskoleförordningen (1993:100)

Examensmål för Psykologexamen

Omfattning

Psykologexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 300 högskolepoäng.

Mål

För psykologexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som psykolog och för att fullgöra föreskriven praktisk tjänstgöring (PTP) som fordras för att få behörighet som psykolog.

Kunskap och förståelse

För psykologexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen,

- visa fördjupad kunskap om psykologiska metoder för utredning och åtgärd avseende individer, grupper och organisationer,
- visa fördjupad kunskap och förståelse för samhälls- och familjeförhållanden som påverkar olika grupper och individer, såväl barn som kvinnor och män, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För psykologexamen skall studenten

- visa fördjupad förmåga att bedriva psykologisk behandling,
- visa förmåga att under handledning bedriva psykoterapi,
- visa fördjupad förmåga att självständigt planera, leda och genomföra förebyggande arbete samt utvecklings- och förändringsarbete med inriktning på individer, grupper, organisationer och miljöer,
- visa fördjupad förmåga att på vetenskaplig grund kritiskt utvärdera och utveckla behandlingsarbete och åtgärdsprogram inom verksamhetsområdet,
- visa förmåga till lagarbete och samverka med andra yrkesgrupper,
- visa förmåga att för berörda parter muntligt och skriftligt redogöra för utredning, åtgärd och resultat samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa, och
- visa förmåga att kritiskt och självständigt granska, bedöma och använda relevant information samt att diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika grupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För psykologexamen skall studenten

- visa förmåga att fortlöpande utveckla självkännet och empatisk förmåga,
- visa fördjupad förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga att identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot klienter och deras närstående, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För psykologexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng.

Övrigt

För psykologexamen skall också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.